

SLUTTRAPPORT

Styrking av bosetting i Iveland kommune

Kort beskrivelse av prosjektet.

Ta i bruk kommunalt handlingsrom for å øke folketallet i kommunen.

En ønsket å ta utgangspunkt i et konsept for bo-arbeid-fritid.

Gjennomføringen av prosjektet har foregått i tre faser; Fase I gikk i hovedsak på å ha en ekstra verkskapsrolle for nye innbyggere, også gjennom spesiell satsing på rekruttering av innbyggere fra Nederland.

Fase II gikk på kartlegging og dialog med eiere av tomme gårdsbruk.

I fase III har en tatt for seg ulike tiltak knyttet til å øke attraktiviteten for innbyggere, tilflyttere og næringslivet i kommunen.

Iveland 15. desember 2008

Prosjektansvarlig:

Bente Urdal
Rådmann
Iveland kommune

Prosjektleder:

Egil Mølland
Rådgiver/prosjektleder
Iveland kommune

1. SAMMENDRAG

Prosjekt styrking av bosetting i Iveland kommune har bidratt positivt til befolknings- og samfunnsutvikling i hele kommunen. Befolkningsveksten i kommunen har i prosjektperioden vært på hele 6 %, til tross for at mye av arbeidet som er lagt ned sannsynligvis har en langsiktig effekt.

Hoveddelene i arbeidet har vært:

”Nederlandsprosjektet”

Samarbeid med Placement Utvikling om profilering og markedsføring av Iveland kommune i media i Nederland, Tyskland og Belgia. Dette underprosjektet har alene ført til en tilvekst på ca 50 personer.

Kartlegging og dialog med eiere av tomme gårdsbruk

Gjennom dette arbeidet har en bidratt til en bevisstgjøring av verdien på eiendommene som har stått ubebodd i flere år. En har utfordret eierne ift. deres planer for bruket, og understreket interessen i markedet for småbruk i bygde-Norge. I prosjektperioden har det både blitt omsatt og utleid gårdsbruk som tidligere stod forlatt. Det har blitt lys i vinduene og økning av befolkningen i befolkningssvake områder. Arbeidet kan synes å ha satt i gang en modningsprosess hos gårdeierne som vil lede til flere omsatte gårdsbruk i årene som kommer.

Næringsutvikling/økning av attraktivitet for innbyggere/innflyttere og næringsliv

Flere av innflytterne hadde med seg ideer om egne firma når de ankom kommunen. Prosjektet bistod i starten, men koblet raskt inn kommunens nærings- og prosjektstab for videre veiledning og oppfølging. Et bilverksted, en ostefabrikk og et firma som forhandler rundsøyler av tre til byggebransjen er eksempler på nylig oppstartet næringsvirksomhet som følge av innflytting fra utlandet.

Et opplegg for økt samhandling og felles profilering av næringslivet har blitt mottatt med begeistring hos næringsdrivende i kommunen. En felles nettside er under utvikling og vil se dagens lys før prosjektets avslutning i juni 2009. Samtidig arrangeres møter for ulike segmenter av næringslivet som med fordel kan samarbeide for å styrke hverandres virksomheter.

Ildsjeler er viktig både for oppstart av næringsvirksomhet og for oppstart av ulike fritidsaktiviteter. Sistnevnte er utgangspunktet for et ”ildsjelprosjekt” i samarbeid med Placement Utvikling AS. Konkrete søk etter ildsjeler har resultert i interesse fra personer med høy kompetanse innen ulike aktivitetsområder.

Iveland kommune er internasjonalt kjent for sine store forekomster av sjeldne mineraler. Dette er et konkurransefortrinn som kommunen hittil ikke har klart å utnytte. Gjennom prosjektets siste måneder har en arbeidet med å finne et konsept som kunne være attraktivt både for geologiinteresserte og andre turister, samtidig som det er drivverdig.

GJENNOMFØRING I HENHOLD TIL PROSJEKTPLANEN

Prosjektplanen og hovedprinsippene i denne har i hovedsak vært førende for prosjektarbeidet.

2. VURDERING AV MÅLOPPNÅELSE

I prosjektplanen står det at følgende utfordringer skulle få fokus under prosjektperioden:

3.1 Flere folk

Prosjektets kanskje viktigste mål har vært å styrke bosettingen i Iveland kommune.

Mer konkret ble hovedmålsettingen i kommuneplanen trukket fram; 1 500 innbyggere innen 2015. Denne målsettingen skulle nås gjennom å kunne tilby 150 attraktive nye botilbud.

Ved prosjektets oppstart hadde kommunen et innbyggertall på 1 151, mens kommunen i dag har et innbyggertall på 1 220. Dette innebærer en økning på 6 %. Kommunen har altså i prosjektperioden hatt en høy befolkningsvekst, og dagens innbyggertall er det høyeste i Iveland kommunes historie.

3.2 Næringsutvikling

Det ble ikke formulert noe konkret mål for næringsutvikling i prosjektplanen. Antallet industriarbeidsplasser i grenda Vatnestrøm har økt grunnet bedriften luksusvannfabrikken Voss Production AS sin positive utvikling. Det er etablert nye arbeidsplasser som følge av tilstrømming av nye innbyggere fra Nederland. I tillegg har tilstrømmingen av nye innbyggere avhjulpet industriens behov for nye ansatte, og de fleste nederlendere har fylt ledige stillinger lokalt i kommunen eller i nabokommunene.

3.3 Kulturlandskap

I prosjektplanen ble det formulert et mål knyttet til kulturlandskap. Dette er senere nedprioritert av styringsgruppen for prosjektet, og det er således ikke gjort noe arbeid på kulturlandskap gjennom dette prosjektet.

Imidlertid har Iveland kommune siden 2007 arbeidet aktivt med å etablere et sentrum i kommunen; Birketveit. Tradisjonelt har kommunen prioritert de tre tettstedene Skaia, Vatnestrøm og Birketveit relativt likt. I BLEST prosjektet *Stedsutvikling i Iveland – Birketveit* i samarbeid med Husbanken/Kommunal- og regionaldepartementet har en blant annet arbeidet med å åpne landskap nær vassdrag på Birketveit. Private planlegger mellom 70 og 100 nye boligtomter på Birketveit de neste årene, og dermed har arbeidet med kulturlandskapet i området blitt sett på som viktig. En følge av dette er at innbyggerne og grunneierne i kommunen kan se hvor flott det blir når man rydder og åpner landskapet. Dette håper en i sin tur kan bidra til mer bevissthet rundt kulturlandskapet blant kommunens innbyggere.

Total måloppnåelse:

Betydelig Tilfredsstillende Svak Ingen Ikke gj.ført

3. PROSJEKTORGANISERING OG RESSURSDIMENSJONERING

Prosjektorganiseringen har fungert etter hensikten, og prosjektleder har hatt god tilgang på viktig kompetanse underveis i arbeidet. Rollene har vært godt definert, noe som har medvirket til struktur og forutsigbarhet i prosjektarbeidet.

Den opprinnelige prosjektlederen sluttet i august 2007. Prosjektets løpende oppgaver ble ivaretatt internt i organisasjonen mens en foretok søk etter ny prosjektleder høsten 2007. Da en ikke fant en egnet kandidat ble det ikke foretatt noen ansettelse, og en rådgiver i rådmannens stab ble utpekt som ny prosjektleder fra 1. januar 2008 i 50 % stilling. Samtidig ble prosjektets avslutningsdato utsatt fra 31. desember 2008 til 30. juni 2009.

Ressursene er i hovedsak brukt i henhold til planen. Imidlertid tok fasen med tilflytting av nederlendere mer kapasitet fra prosjektleder enn det en hadde regnet med. Videre er arbeidet med tomter og tomteutvikling ivaretatt av teknisk avdeling, med prosjektleder i en forsterket vertskapsfunksjon for økt fokus på salg, markedsføring og kundeoppfølging.

4. KOSTNADER OG FINANSIERING

Prosjektregnskap

Kostnader		Finansiering	
Kostnadsart (Hovedposter)	Kr	Kilde	Kr
Lønnskostnader	1 378 000	LMD 1)	800 000
Kjøp av varer og tj.	490 000	FMAA – BU-midler 2)	800 000
Diverse	10 000	Iveland kommune 3)	400 000
Avsetning til aktiviteter i 2009 4)	422 000	Evje Utvikling	100 000
		Setesdal regionråd	200 000
SUM	2 300 000	SUM	2 300 000

Prosjektets totalramme er redusert i og med at tilskuddene fra Evje Utvikling og Setesdal regionråd ble kr 1 100 000 lavere enn antatt på forhånd. Evje Utvikling kunne etter hvert kun bevilge midler til forprosjekter, mens Iveland kommune meldte seg ut av Setesdal regionråd fra og med 2007.

1) Kr 20 000 fra LMD utbetales ved levering av sluttrapport.

2) Kr 250 000 bevilget fra Fylkesmannen i Aust-Agder ikke utbetalt.

3) Sum beregnet pr 9/12-08 for Iveland kommune

4) Midler er avsatt til drift av prosjektet i 2009 da prosjektperioden ble forlenget som følge av dødtid ifm prosjektlederskiftet. Her inngår prosjektlederlønn samt midler til å dekke oppstartede aktiviteter som avsluttes i 2009.

5. VIKTIGE AKTIVITETER OG ERFARINGER

Nedenfor følger informasjon om viktige erfaringer som Iveland kommune har gjort seg gjennom prosjektperioden. Underkapittel 6.1 og 6.2 som beskriver de mest omfattende delene av prosjektet har blitt tillagt en punktvis oppsummering av positive og negative erfaringer. De øvrige underkapitlene beskriver andre aktiviteter eller erfaringer fra prosjektperioden.

6.1 Tilflytting fra Nederland, Tyskland, Belgia, og andre steder i Norge

Til sammen har det flyttet ca 50 personer fra sentral-Europa til Iveland kommune som følge av arbeidet i dette prosjektet. Placement Utvikling V/Gert Rietman ble engasjert for ett år i oppstarten av prosjektet. Firmaet annonserte og kom i kontakt med personer i sentral-Europa, i hovedsak Nederland. Iveland kommune v/ordfører, prosjektleder og to medarbeidere stilte med stand på en emigrasjonsmesse i Wageningen, Nederland, høsten 2005 og markedsførte kommunen direkte til personer som viste interesse for å emigrere til Norge. Iveland kommune fremhevet ønsket om først og fremst å rekruttere barnefamilier og personer som enten kunne ta med seg sin arbeidsplass eller skape si egen arbeidsplass i Norge. Prosjektet og tilflyttingssatsingen har skapt en bølge av interesse og henvendelser for å flytte til Iveland kommune.

Positive erfaringer

- Gjennom gjentatte oppslag i media har folk lokalt/regionalt har fått øynene opp for at Iveland kommune satser offensivt og ønsker nye innbyggere. Dette har ledet til innflytting av flere norske innbyggere i tillegg til dem fra utlandet. Omdømmemessig er det liten tvil om at kommunen har fått et løft gjennom prosjektet.
- Tilflytting av relativt mange personer over et kort tidsrom har ført til økt press i boligmarkedet. Dette har ført til at husprisene har steget betydelig i løpet av få år. De siste to årene av prosjektet har det vært slik at en har kunnet bygge et hus og selge det bare måneder etter for en høyere pris enn byggekostnaden. Tradisjonelt har en slik transaksjon ført til større økonomisk tap for husbygger.
- Mange hus som tidligere stod ledige grunnet de lave markedsprisene er nå solgt.
- Som et resultat av de økte markedsprisene på boliger arbeider nå private utbyggere med planer om ca 100 nye boligtomter i kommunen de nærmeste årene. Dersom disse boligprosjektene blir realisert, og eksempelvis familier på 3 personer flytter inn i boligene så vil kommunen nå kommuneplanens ambisiøse mål om 1 500 innbyggere innen 2015.
- Generelt tyder signalene og tilbakemeldingene fra folk på at befolkningen i Iveland kommune har blitt bedre på integrering av fremmede/nye innbyggere.
- I all hovedsak er det ressurspersoner som har flyttet til kommunen. De har engasjert seg i det frivillige arbeid, stiller på folkemøter m.v. og har tilpasset seg de lokale forhold på en fin måte.
- De nye innbyggerne som kommer fra utlandet har gjort det til et poeng at de ikke ønsker å bo i umiddelbar nærhet av andre som har emigrert fra samme nasjon. Noen "ghetto" av utenlandske innbyggere i kommunen er derfor ikke en relevant problemstilling.
- Kommunen har fortalt om prosjektet på en rekke arenaer, bl.a. bygdelivskonferansen i Seljord. I tillegg har kommunen fulgt opp andre kommuner som har ytret ønske om å starte et lignende arbeid.

Negative erfaringer

- Enkelte skoleklasser har 25 % av elevene fra Nederland, noe som kan gi utfordringer i starten for lærer og læresituasjonen for medelever.
- Skepsis blant en del innbyggerne i begynnelsen. Det verserte rykter om at kommunen skulle rekruttere hele 400 nye innbyggere fra Nederland.
- Skepsis til økning av folketallet fra deler av eksisterende befolkning. Det betimelige spørsmålet ble stilt: "Når slutter Iveland kommune å være slik vi alltid har kjent kommunen vår?"
- Det er krevende for en administrasjon i en liten kommune å tilfredsstille det behovet for bistand som innflyttere fra et fremmed land har. Forventningene fra Placement utvikling som har formidlet kontakten og fra innflytterne selv er høye. Det har vært en utfordring å få tilstrekkelig tid i administrasjonen til å være et effektivt og godt vertskap. Uten en egen prosjektleder som har tatt seg av koordineringen av dette arbeidet ville befolkningsutviklingen i prosjektperioden vært svakere.

6.2 Kartlegging og dialog med eiere av tomme gårdsbruk

Tidligere het det at det var 80 ledige gårdsbruk i kommunen. Et arbeid som en imidlertid ikke hadde hatt kapasitet til var å gå grundigere inn på hvor mange ledige gårdsbruk som faktisk står ubebodd. Etter en omfattende befaring av alle stikkveier i kommunen ble det brakt på det rene at det var 28 gårdsbruk som ble vurdert som beboelige med mindre oppussing og modernisering. Eierne av disse gårdsbrukene ble kontaktet pr brev. På bakgrunn av

tilbakemeldinger ble det innledet dialog med 13 gårdeiere. Siden denne dialogen ble gjennomført har fire gårdsbruk blitt solgt på det åpne marked og ett gårdsbruk er utleid.

Positive erfaringer

- Arbeidet ledet til en bevisstgjøring av den verdien som gårdeiere sitter på. Målet med dialogen med gårdeierne var å sette i gang en modningsprosess ved å stille spørsmålet: *"Hvilke planer har du for ditt ubebodde gårdsbruk?"*
- Omsetningstempoet for gårdsbruk har økt. Tidligere har det vært uvanlig at gårdsbruk selges på det åpne marked, men den trenden synes å ha snudd noe de siste årene.
- Markedet har fått mulighet til å "kjempe om" flere gårdsbruk, noe som leder til at det å få kjøpt et gårdsbruk ikke lenger ses på som en umulighet.
- Kommunen har fått en oversikt over beboelige ubebodde gårdsbruk som tidligere ikke har eksistert. Dermed vil en kunne målrette tiltak i forhold til dette fremover.

Negative erfaringer

- Flere gårdeiere opplevde det ubehagelig å bli kontaktet angående sitt ubebodde gårdsbruk. Disse eier gårdsbruk som har vært i familien i flere hundre år, og ønsker ikke å være dem som sørger for at gården forsvinner ut av familien.
- Iveland kommune har stått i fare for å "blande seg inn" i privates disponering sin egen eiendom. Noe som har blitt oppfattet negativt av enkelte.

6.3 Store tomter

Den faglige delen av arbeidet med store tomter er utført av teknisk avdeling i kommunen. Prosjektleder har bidratt i en markedsførings-/profileringsrolle og en bidratt til en ekstra aktiv vertskapsrolle. Det ble lagt ut 12 tomter i størrelsen 5 til 30 mål. I stedet for å sette av arealer til eks. lekeplass, har en satt av arealer til et fellesfjøs hvor de som bor i området eksempelvis kan ha hest eller andre husdyr. Flere, blant annet Nederlandske familier, har nylig flyttet inn i boligområdets første byggetrinn. Byggetrinn 2 er påbegynt men ikke ferdigstilt. Det er derfor ikke tatt noe initiativ til bygging av fellesfjøs enda.

6.4 Utfordring av det kommunale handlingsrom

En har ikke fått utfordret det kommunale handlingsrom i den grad en opprinnelig hadde planer om i prosjektet. I denne sammenheng er i stor grad avhengig av private initiativ som grunnlag for videre arbeid. Nedenfor redegjøres det for to initiativ som prosjektet har håndtert i noen grad.

Grendeutvikling på Ranestad

Underveis i prosjektet kom det et utviklingsinitiativ fra den vesle grenda Ranestad øst i kommunen. To av gårdeierne i grenda var småbarnsforeldre med ønske om flere folk for å skaffe lekekamerater til sine barn. Gårdeierne så for seg å fradele grunn til bygging av inntil fem boliger nær eksisterende bebyggelse.

Av prosjektledelsen ble dette sett på som en mulighet til å arbeide frem et eksempelområde for grendeutvikling ved bl.a. å teste en eller flere av ideene som bl.a. var nedfelt i prosjektplanen:

- Bruke areal for å tiltrekke folk
- Parsellskog
- Parselhage

- Bolig med andel i ridebane, da den ene gårdeieren hadde planer om anlegging av ridebane.
- Bolig med andel i gårdsdrift
- Boliger organisert i tun, med den ene siden vendt inn mot et bofellesskap og den andre siden vendt mot naturen.

Imidlertid viste det seg etter en lengre prosess at interessen var for avmålt hos initiativtakerne, og konseptideene ble foreløpig lagt på is. Erfaringene fra prosessen vil uansett bli verdifulle å ta med seg videre.

Utvikling av kolonihage

En grunneier på Birketveit, ved kommunesenteret, har ytret ønske om å bygge en "kolonihage" med et større antall hytter på hans eiendom ved kommunesenteret.

Initiativtakeren er fortsatt tidlig i planprosessen. Målgruppen for hyttene er småbarnsfamilier og mennesker som ikke har råd til å kjøpe hytte i de tradisjonelle hytteområdene ved sjøen eller på fjellet. For å kunne nå denne målgruppen satses det på hytter med enkel standard. Skiløyper og akebakker skal bidra til å gjøre en investering i området attraktivt for kjøperne.

Dersom kolonihageprosjektet realiseres vil dette kunne styrke aktiviteten og næringsgrunnlaget for handelsvirksomhet i kommunesenteret. Pr i dag jobber kommunen aktivt med stedsutvikling og håper om få år å ha et livskraftig og attraktivt sentrum. En ser også for seg at de som kjøper en hytte i området kan få øynene opp for Iveland, og kanskje på sikt utvikle et ønske om å flytte til kommunen.

6.5 Ulike tiltak for å øke attraktiviteten for innbyggere/tilflyttere og næringsliv

"Ildsjelprosjekt"

For å få flere innbyggere må en arbeide på flere fronter. Ikke bare trengs boligtomter og arbeidsplasser, folk trenger også noe å gjøre på fritiden. Gjennom årenes løp har tilfeldige ildsjeler innen ulike idretter flyttet til kommunen og satt i gang nye fritidsaktiviteter. Dette har blant annet ført til at Iveland Judoklubb på 80- og tidlig 90-tallet hadde flere norgesmestere, på 2000-tallet har Iveland friidrett hatt norgesmester i høydehopp, og i 2005 fikk kom skytterprinsen fra Iveland skytterlag. Kommunen tok høsten 2008 initiativ til et samarbeid med Placement Utvikling AS og Gert Rietman om spesifikke søk etter ildsjeler med kompetanse på ulike fritidsaktiviteter. Iveland kommune kan skilte med topp friidrettsanlegg, fotballbaner og en idrettshall som kan romme langt mer enn dagens aktiviteter.

Hittil har kommunen fått flere interessenter innen tema som musikk, dans, drama og idrett. I 2009 vil en følge opp dette videre og håper i løpet av det neste året å ha sett oppstarten av flere nye fritidstilbud på bakgrunn av ildsjelprosjektet.

Samordnet profilering/nettverksbygging i næringslivet

Gjennom prosjektet arbeider en nå med å utvikle en felles overordnet profil for alle firma i Iveland kommune. Etter planen skal det etableres en selvstendig nettside for det samlede næringsliv i kommunen. Nettsiden www.ivelandsfirma.no vil stå som en tydelig link fra www.iveland.kommune.no. Utformingen av nettsiden har to formål: 1) Den skal kunne benyttes i henvisningsannonser under "arbeid utføres" etc i lokale aviser og i bygdebrevet som leveres til alle kommunens innbyggere for å gjøre firma i kommunen bedre kjent. 2) Informasjon til kommunens firma om det offentlige virkemiddelapparat, kommunens næringsfond og næringsarbeid, etablererstøtte m.v.

Ideen til sidene fremkom gjennom samtaler med Innovasjon Norge Agder, hvor de stilte seg uforstående til hvorfor ingen kommuner har laget en slik nettside for deres næringsliv. Ideen er luftet for deler av næringslivet og det har avstedkommet positive tilbakemeldinger. Gjennom å gjøre bedriftene selv klar over hvilke andre bedrifter som eksisterer i kommunen er håpet at en kan få til et samarbeid. Det er allerede avholdt et møte med turismerelaterte firma som har sitt utgangspunkt i overnatting og bespising. Møtet førte til ideutveksling blant deltakerne og tanker om fremtidig tettere dialog. Denne gevinsten ønsker en å få til også ved å invitere flere bransjer til uformelle samtaler på kommunehuset.

Det arbeides nå med utviklingen av profil og nettsider som ventes å være klart på våren 2009.

Satsing på mineralturisme

Iveland kommune har et sentralt komparativt fortrinn i de store forekomstene av sjeldne mineraler. Spesielt i den vestlige delen av kommunen er det ca 300 gruver og dagbrudd, og det er funnet hele 110 forskjellige mineraler i Pegmatittgangene der. Tradisjonelt har mange i Iveland kommune livnært seg på å arbeide i lokal gruveindustri. I dag er det ingen gruver i aktiv drift innen kommunens grenser. Kommunen har gjennom mange år opplevd en betydelig tilstrømming av norske og utenlandske turister fra eksempelvis Danmark, Tyskland og Nederland. Ivelandsgruvene er nylig opprettet som en paraplyorganisasjon for fem gruver i Iveland som ønsker å utvikle sin gruve i turistøyemed. Disse gruvene er åpnet for mineralletting mot en mindre avgift. Samarbeidskonstellasjonen arbeider nå med utvikling av felles brosjyremateriell og gruvene er presentert på noen av Europas største mineralmesser i München og Hamburg.

For å innhente informasjon og inspirasjon fra andre steder i landet der en har lyktes å skape arbeidsplasser på mineralturisme, ble det i november arrangert en studietur. Deltakere på studieturen var prosjektleder, ordfører og geologisk rådgiver i kommunen. Turen gikk til Minnesund og Byrud gård for en nærmere studie av driften av Smaragdgruvene (www.smaragdgruvene.no). Videre gikk turen til Reinsvoll hvor en kunne oppleve driften til Bjørn Skår, en av Norges beste på utvikling av pyntegjenstander med utgangspunkt i stein og mineraler. Siste post på programmet var Fossheim Steinsenter (www.fossheimsteinsenter.no) i Lom, hvor innehaver og mangeårig kommunepolitiker Torgeir T. Garmo fortalte om etableringen av sitt steinsenter. Steinsenteret var bygget opp siden midten av 1980-tallet og bestod i en utsalgsdel, en salgsdel og en museumsdel.

Etter å ha lyttet til erfaringene fra de tre etablererne som en møtte på studieturen, har en utviklet en erkjennelse av at det vil være viktig med en tredelt satsing på mineralturisme i Iveland kommune. Det må utvikles et treffpunkt som skal være mineralturistenes første stoppested. Dette treffpunktet må innholde utstilling av sjeldne mineraler, muligheter for kjøp av lokale mineraler, og muligheter for å kjøpe gruvekort for å kunne ut og lete etter mineraler

selv. I dette treffpunktet kan kommunens omfattende samling av lokale mineraler spille en viktig rolle. I tillegg bør det være en salgsutstilling knyttet til mineralsamlingen, slik at de som ønsker det kan kjøpe mineraler. Stedet bør være et naturlig startsted for utreise til gruvene som er åpne for mineralleting.

Prosjektet har vært i kontakt med personer som kan være interessert i å bidra til drifting av et slikt mineralkonsept. I tillegg foretas et aktivt søk etter personer gjennom "ildsjelprosjektet" omtalt ovenfor. Kristiansandsfirmaet Natur:expo (www.naturexpo.no) har spesialisert seg på attraksjonsutvikling. Firmaet har nylig fått innvilget midler fra Innovasjon Norge til et pilotprosjekt på utvikling av større og mindre attraksjoner i bygde-Norge. Iveland kommune vil her være en samarbeidspartner i forhold til å utvikle en attraksjon basert på sine mineralforekomster.

I prosjektet styrking av bosetting i Iveland kommune har en kun fått arbeidet innledende med utviklingen av mineralturisme. Det bør vurderes å få til et felles løft mellom kommunen og næringslivet for å heve attraktiviteten på Iveland som turistmål. De aktivitetene som allerede finnes må forsterkes og det må inspireres til å starte andre aktiviteter, slik at en oppnår et mangfold som kan gi gjensidig styrking av alle de små aktørene i markedet lokalt.

6.6 Smitteeffekter/ringvirkninger av prosjekt styrking av bosetting i Iveland kommune

Prosjekt styrking av bosetting i Iveland kommune har vært en døråpner for vekst og utvikling i hele kommunen. Blant annet har flere barn ført til en etterlengtede styrking av skole- og barnehagetilbudet i bygda Vatnestrøm øst i kommunen. Kommunen ønsket å tilrettelegge forholdene bedre for barnefamilie, og utvidet dermed åpningstidene i barnehagen fra tre til fem dager. I etterkant har etterspørselen etter barnehageplass i bygda økt. Nå er stedet mer attraktivt for barnefamilier enn før.

Iveland kommune har i prosjektperioden opplevd en historisk høy aktivitet i bygging av nye boliger. Det er også en historisk høy aktivitet blant private tomteutviklere. Dersom de planene som er under utvikling blir realisert vil Iveland kommune sannsynligvis nå sitt overordnede mål om 1 500 innbyggere innen 2015.

Kommunen har i prosjektperioden realisert et tomteprosjekt med til sammen 12 store tomter på Tingtjønn. De ti mest attraktive tomtene er solgt. En person lå i kø på trappen foran kommunehuset fra mandag til salgsstart på fredagen for å sikre seg den største tomte på hele 30 mål. Dette har høstet stor lokal og regional medieoppmerksomhet.

Iveland kommune har i mange år hatt full barnehagedekning. Alle som har søkt om plass i kommunens barnehager har mottatt et tilbud. Som følge av den økte tilflyttingen de siste årene opplever kommunens største barnehage at kapasiteten er sprengt. Derfor legger rådmannen opp til en utvidelse av Skaiå skole og barnehage med ca kr 11 mill i budsjettet for 2009.

Som følge av rekruttering av nye småbarnsfamilier til kommunen har fødselstallene økt. Blant annet med bakgrunn i dette har en økt stillingsressursen for jordmor for at de gravide skal få enda bedre oppfølging. Dette ses også på som et viktig element i rekrutteringen av enda flere småbarnsfamilier.

Gjennom prosjektet har en fått en sterkere bevissthet rundt behovet for et sterkt kommunesentrum i Iveland kommune. Et BLEST stedsutviklingsprosjekt ble dermed avledet fra prosjekt styrking av bosetting i Iveland kommune. Dette prosjektet startet opp i 2007 og varer ut 2009. Her arbeides det nå med en prosjektkonkurranse hvor en ønsker å få inn ideer for organiseringen av det fremtidige sentrumsområdet som i dag fremstår som en øde grusslette.

6.7 Viktige samarbeidspartnere

Fylkesmannen i Aust-Agder v/landbruksdirektør Leif Løhaugen har vært en viktig bidragsyter i prosjektet helt fra planstadiet. Hans faglige ideer og innspill har vært en sentral overordnet drivkraft i satsingen.

Prosjektledelsen har ved flere anledninger presentert prosjektet for andre kommuner, noe som har inspirert til lignende satsing. Kommuner som Kvinesdal (Vest-Agder), Åmli og Vegårshei (Aust-Agder) har igangsatt et offensivt arbeid for å få nye innbyggere bl.a. fra Nederland. Også her har dette resultert i flere nye innbyggere og en positiv utvikling i folketallet. Underveis i prosjektet har kommunen hatt utbytte av god dialog erfaringsutveksling med disse kommunene.

Lokale huseiere har vært sentrale i rekrutteringen av nye innbyggere fra utlandet. Samtlige har ønsket å leie en bolig for en periode mens de bestemte seg for om de ville bo i Iveland kommune. Uten aktiv hjelp fra lokale huseiere ville resultatet blitt langt svakere.

NAV (Aetat) har vært en viktig samarbeidspartner i forhold til å skaffe jobb til innflytterne fra utlandet. I tillegg har Vigeland personal AS, et lokalt firma som driver med rekruttering av bemanning, vært dyktige i sitt arbeid med å skaffe innflytterne engasjement, vikariat eller fast jobb.

Lokale håndverkere har ytt god service overfor innflytterne med veiledning og oppføring av boliger. Stort sett er det håndverkere fra kommunen som har fått kontakt med innflytterne gjennom å være offensive og tilby sine tjenester på et tidlig stadium. En har fått flere tilbakemeldinger på at bruken av lokal arbeidskraft også har vært en fin innfallsport til kontakter i lokalsamfunnet.

Etter at militærleiren på Evjemoen ble lagt ned, og Evje og Hornnes kommune fikk omstillingsmidler, ble det næringsutviklingselskapet Evje Utvikling AS dannet. Evje Utvikling AS bidro med midler, tips og veiledning tidlig i prosjektprosessen.

Frem til 1.1. 2007 var Iveland kommune med i Setesdal Regionråd. Regionrådet stilte opp med midler og faglig inspirasjon i oppstarten av prosjektet.

Landbruks- og matdepartementet var sentrale i forarbeidet til prosjektet, og la viktige og gode premisser for arbeidet i prosjektet. I tillegg har selvsagt de bevilgede midler har vært et verdifullt bidrag til prosjektets gjennomføring og måloppnåelse.

7. AVSLUTNING

Det er liten tvil om at prosjekt styrking av bosetting i Iveland kommune har hatt en avgjørende betydning for befolkningsutviklingen i hele kommunen. Prosjektet har vært godt forankret både politisk og administrativt. Det er lagt ned en betydelig egeninnsats fra kommunens øvrige medarbeidere for å yte bidrag til måloppnåelsen i prosjektet.

Det fremgår av rapporten at det har vært arbeidet på flere felter for å nå målet om økt bosetting. Iveland kommune er av den oppfatning at det er viktig å arbeide for å kunne tilby en god "totalpakke" for bo – arbeid – fritid som oppleves som attraktivt for et bredt publikum. Gjennom prosjektet har kommunen styrket sitt bo-, arbeid- og fritidskonsept, og arbeidet vil legge premisser for kommunens fremtidige satsing på området.

Det er prosjektledelsens oppfatning at kommuner som ønsker ny giv og positiv befolkningsutvikling må øremerke både tid og penger ressurser til et slikt utviklingsarbeid. Politikerne må være offensive og administrasjonen må være offensiv. Prosjekt styrking av bosetting i Iveland kommune har skapt en optimisme og en erkjennelse av at Iveland kommune er på rett vei som en livskraftig selvstendig kommune for framtiden.

Dato: 15/12-08 Prosjektleder: Egil Melland
(Signatur)

Godkjent:
Dato: 15/12-08 Prosjektansvarlig: B. Urdal
(Signatur)